Lietas Nr. C20151914
Lietas arhīva Nr. C-1519-14/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā **2014.gada 19.novembrī**

Liepājas tiesa
tiesnese Inta Pūce
tiesas sēžu sekretāre Inese Bruže

piedaloties prasītājam /pers. A/, atbildētājas pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/ un tulcei Kristīnei Lībei, Lienei Korņijenko atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu **/pers. A/ (/pers. A/)** prasībā pret **SIA „Maks"** par naudas un morālā kaitējuma piedziņu.

Aprakstošā daļa

2014.gada 21.februārī prasītājs /pers. A/ iesniedzis prasības pieteikumu pret atbildētāju SIA „Maks" par naudas un morālā kaitējuma atlīdzināšanu EUR 626,83 apmērā, kā arī likumiskos 6% gadā no parāda pamatsummas līdz sprieduma izpildei.

Pieteikumā norāda, ka 2013.gada 28.martā puses noslēgušas ceļojuma līgumu, kura 3.punktā norādīts, ka prasītājs avansā samaksājis Ls 795, kurš tiek ieskaitīts kopējā ceļojuma cenā. 2013.gada augustā atbildētājas pārstāve informēja, ka savas saistības nevar izpildīt un nevar nodrošināt tūrisma braucienu līgumā norādītajā dienā. Prasītājs iesniedzis iesniegumu par naudas atmaksu, taču uz iesnieguma pamata atmaksāta tikai daļa no samaksātās summas Ls 495. Atbildētājas valdes locekle /pers. D/ apsolījusi, ka aplikusī summa Ls 300, tiks pārskatīta uz iesniegumā norādīto kontu. Prasītājs atkārtoti iesniedzis atbildētājai pieteikumu par atlikušās naudas atmaksu. Tas nav izdarīts. Tā kā atbildētāja ir pieļāvusi saistību izpildes pārkāpumu, tad prasītājs lūdz atgriezt samaksāto naudu pilnā apmērā Ls 300 jeb EUR 426,83. Prasītājs uzskata, ka viņam pienākas morālā kaitējuma atlīdzība EUR 200 par patērētāja tiesību pārkāpšanu, neatmaksājot visu summu.

Prasība pamatota uz likumu Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 4., 30.pantu, Civilprocesa likuma 1., 6., 127.pantu, Civillikuma 841.,1401., 1402., 1635., 1662., 1756., 1765., 1770., 1775., 1779., 2002., 2021., 2027., 2030.pantu.

2014.gada 23.jūlijā atbildētājas pilnvarotā pārstāve ir sniegusi paskaidrojumu. Tajā norāda, ka prasība ir nepamatota un noraidāma. Atbildētāja apšauba 2013.gada 28.marta ceļojuma līguma patiesīgumu, jo tajā nav norādīta persona, kas rīkojas atbildētājas vārdā, kā arī tās rīcībā nav minētā ceļojuma līguma eksemplārs, lai gan lietvedībā tiek reģistrēti visi noslēgtie līgumi. Prasītājs nav pievienojis dokumentu, kas apliecinātu, ka samaksa veikta, kā to paredz Civillikuma 1838.pants.Par morālā kaitējuma atlīdzību prasība nav pamatota, jo nav iesniegti pierādījumi morālā kaitējuma esamībai.

Tiesas sēdē prasītājs /pers. A/ prasību uzturēja pilnā apmērā uz tajā norādītajiem apstākļiem. Paskaidroja, ka vairākkārt iesniegti pieteikumi par visas naudas atmaksu. Taču atbildētājas pārstāve /pers. D/ atmaksājusi tikai Ls 495, par ko parakstījies. Šī dokumenta kopijas viņam nav, jo tas bijis vienā eksemplārā. Atlikušos Ls 300 solīts pārskaitīt uz bankas kontu. Taču tas nav izdarīts, tāpēc cēlis prasību tiesā par neatmaksātās naudas Ls 300 jeb EUR 426,83 piedziņu. Ceļojums bijis meitas dāvana viņam dzimšanas dienā. Uzskata, ka morālā kaitējuma atlīdzība EUR 200 apmērā atbildētājai ir jāmaksā, pamatojoties uz Civillikuma 1635.pantu. Atbildētāja radījusi prasītājam morālas ciešanas sagraujot viņa sapni ceļot pa Izraēlu, kā arī ar to, ka netiek atmaksāta visa ceļojuma nauda un nākas celt prasību tiesā. Tiesa var morālo kaitējumu noteikt arī lielākā summā. Lūdz prasību apmierināt.

Atbildētājas pilnvarotā pārstāve /pers. B/ tiesas sēdē uzturētos prasījumus neatzina un lūdza tos noraidīt. Paskaidroja, ka 2013.gada 28.marta ceļojuma līgums nav slēgts ar atbildētāju. Uzskata, ka lieciniece /pers. E/ naudu ir piesavinājusies, jo atbildētājas telpās nodarbojusies ar savu biznesu. Atbildētājas rīcībā nav šāda ceļojuma līguma, kā arī tās grāmatvedībā nav dokumentu, ka prasītājs būtu iemaksājis 1000 Lielbritānijas mārciņas jeb 795 latus. Prasība par morālo kaitējumu nav pamatota, jo Civillikuma 1635.pantā ir noteikts, ka prasītājam jāpierāda sava prasījuma pamatotība. Prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, kas pamatotu viņa tiesības saņemt morālo atlīdzību. Lūdz prasības noraidīt.

Motīvu daļa

Tiesa, uzklausījusi pušu paskaidrojumus, liecinieču liecības, iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem lietā un tos izvērtējusi, secina, ka /pers. A/ prasība ir daļēji apmierināma.

Tiesa kritiski vērtē atbildējās pilnvarotās pārstāves teikto, ka ceļojuma līgums nav patiess, jo tajā nav norādīta persona, kas to paraksta atbildētājas vārdā, un atbildētājas grāmatvedībā nav iegrāmatots prasītāja maksājums.

Lietas izskatīšanas laikā prasītājs paskaidroja, ka 2012.gadā pirms Ziemassvētkiem aiznesis uz atbildētājas biroju meitas atstāto aploksni. To iedevis darbiniecei /pers.N/ kura viņam sniegusi informāciju, ka meita prasītājam dzimšanas dienā dāvina ceļojumu uz viņa sapņu zemi Izraēlu (lietas 29.-31.lapa). Prasītājs nezinājis, kas atrodas aploksnē, jo meita viņam likusi aploksni aiznest uz SIA „Maks" biroju. 2013.gada 28.martā, atkārtoti ierodoties atbildētājas birojā, viņš ar tās pārstāvi noslēdzis ceļojuma līgumu (lietas 7.-9. 32.lapa), no kura viņš uzzinājis ceļojuma summu Ls 795.

Civillikuma 1587.pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Lieciniece/pers. E/ tiesas sēdē liecināja, ka viņa 2012.gada decembrī saņēmusi no prasītāja aploksni, kurā bijušas 1000 Lielbritānijas mārciņas. Naudu atdevusi vadītājai, lai liek seifā. Prasītājam, kā apliecinājumu, izsniegusi informatīvo vēstuli par dāvināto ceļojumu uz Izraēlu. 2013.gada martā atradusies dekrēta atvaļinājumā. Atbildētājas pieteiktā lieciniece /pers. G/, kura strādā pie atbildētājas, tiesas sēdē apliecināja, ka viņa ir parakstījusi ceļojuma līgumu (lietas 25.lapa). Liecināja, ka noslēgtais ceļojuma līgums ar prasītāju ir standarta līgums, kādi ir atbildētājas iepriekš sagatavoti. Parakstot ceļojuma līgumu ar konkrēto klientu, pārdošanas menedžeris to aizpilda, atbilstoši konkrētajam gadījumam. Līgumus parasti paraksta katrs pārdošanas menedžeris savam klientam. Birojā ir trīs pārdošanas menedžeri.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja ir atmaksājusi prasītājam daļu no ceļojuma summas – Ls 495.

Ceļojuma līguma 4.3.3.punktā noteikts, ka ceļojuma atcelšanas gadījumā atbildētāja atmaksā iemaksāto summu, ja pēc tās iniciatīvas tiek būtiski mainīts kāds no līguma nosacījumiem.

Kā redzams no 2013.gada 23.novembra atbildētājas valdes locekles /pers. D/ atbildes prasītājam (lietas 12.lapa), tad viņa pretenzija nav izskatīta

pēc būtības tāpēc, ka tā neatbilst 2006.gada 1.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.631 „Kārtība, kādā piesakāms un izskatāms patērētāja prasījums par līguma noteikumiem neatbilstošu preci vai pakalpojumu" 6.punkta prasībām, nevis tāpēc, ka ceļojuma līgumu nav noslēgusi atbildētāja, kā to tiesas sēdē apgalvoja tās pilnvarotā pārstāve. Kā redzams no Uzņēmuma reģistra datiem /pers. D/ ir SIA „MAKS" valdes priekšsēdētāja ar tiesībām pārstāvēt atsevišķi sabiedrību (lietas 38.lapa). Komerclikuma 137.pantā noteikts, ka sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu mantu. Savukārt 169.pants noteic, ka valdes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam.

Prasītāja un atbildētājas savstarpējās attiecības regulē arī Patērētāju tiesību aizsardzības likums, kura 4.panta pirmā daļa paredz, ka stājoties līgumattiecībās ar pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju, patērētājam jādod iespēja pilnībā realizēt savu izvēli un gribu, iegādājoties tieši tādu preci vai saņemot tieši tādu pakalpojumu, kādu patērētājs vēlas, izņemot likumā noteiktos ierobežojumus. Pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja pienākums ir respektēt šo gribu. Izvēle un griba paužama līguma noteikumos, vai arī tai jābūt redzamai pēc lietas apstākļiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 104.panta pirmo daļu, pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Tiesa atzīst, ka atbildētājas pilnvarotā pārstāve, atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmās daļas nosacījumiem, nav iesniegusi tiesai nekādus pierādījumus attiecībā par iebildumiem par ceļojuma līguma patiesumu un grāmatvedības grāmatojumiem.

Tiesa secina, ka ar lietas izskatīšanas laikā gūtajiem pierādījumiem ir pierādīts, ka prasītājs nodevis atbildētājai Ls 795 jeb EUR 1131,18, lai tā nodrošinātu viņam ceļojumu uz Izraēlu. Līdz ar to prasība uzturētajā apmērā par neatmaksātās ceļojuma naudas daļas EUR 426,83 piedziņu no atbildētājas ir apmierināma.

Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešais teikums noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Līdz ar ko tiesas pienākums izskatāmajā lietā ir nodibināt, vai atbildētāja ir pieļāvusi nepamatotu prasītāja tiesību aizskārumu.

Prasītājs norādīja, ka morālais kaitējums pienākas, pamatojoties uz Civillikuma 1635.pantu, jo atbildētāja neatmaksājot visu naudu ir emocionāli viņu pazemojusi – bija jāsniedz prasība tiesā. Piedaliīsanās tiesas sēdēs rada emocionālu diskomfortu, bet naudas advokāta palīdzības apmaksai viņam nav.

Morālā kaitējuma piedziņai civilprasības kārtībā, ievērojot Civillikuma 1635.pantu, jāvērtē ne tikai katrs tiesību aizskārums (...), kura rezultātā nodarīts morāls kaitējums, bet arī tā nodarītāja vaina un tās pakāpe (Civillikuma 1640. un turpmākie panti). Lietā nav apstākļi, kas noteikti Civillikuma 1635.panta trešajā daļā, tātad, prasītājam morālais kaitējums jāpierāda un viņam ir saistošs Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktais pierādīšanas pienākums, ievērojot sacīkstes principu.

Lai tiesa noteiktu morālā kaitējuma atlīdzinājumu par tiesību aizskārumu, atbilstoši šī jēdziena legāldefinīcijai ir jākonstatē: 1) neatļauta darbība vai bezdarbība;

2) ar to aizskartas cietušās personas nemantiskās tiesības vai nemantiskais labums;

3) šīs darbības vai bezdarbības izraisītas fiziskas vai garīgas ciešanas.

Morālais kaitējums ir sekas, ko rada nepamatots tiesību aizskārums. Tiesības uz atlīdzinājumu personai ir paredzētas, lai pēc iespējas novērstu šīs sekas.

Šādos apstākļos atlīdzinājuma piedziņai nepieciešams konstatēt morālā kaitējuma esamību. Tiesasprāt, lietas izskatīšanas laikā nodibināts, ka atbildētāja nav prasītājam atmaksājusi visu viņa iemaksāto naudas summu par ceļojumu uz Izraēlu, lai gan ceļojuma līguma 4.3.3.punktā ir noteikts, ka iemaksātā summa jāatmaksā (lietas 7.lapa).

Vispārzināms ir fakts, ka strīdi un prasības celšana tiesā, rada stresu un emocionālu spriedzi.

Latviešu valodā vārds morāls tiek lietots, lai apzīmētu to, kas ir tikumīgs, atbilst morāles normām, atbilst cilvēku savstarpējo attiecību normām *(Svešvārdu vārdnīca. Rīga: apgāds „Rorden", 1996, 502.-503.lpp.)*.

Civillikuma 5.pantā noteikts, ka gadījumos, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata vai atkarībā no svarīgiem iemesliem, tad tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem. Likums paredz, ka atlīdzības apmērs jānosaka tiesai pēc sava ieskata, līdz ar ko tiesu šajā gadījumā nesaista prasītāja subjektīvi noteiktā prasījuma summa.

Tiesa atzīst, ka morālais kaitējums ir saistāms ar būtisku personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu. Morālais kaitējums tiek prezumēts, tas ir subjektīvs jēdziens, personas iekšēji pārdzīvojumi.

Tiesa ņem vērā Latvijas tiesu praksē paustās atziņas, proti, ka morālā kaitējuma atlīdzinājums ir atkarīgs no kaitējuma rakstura, kaitējuma nodarīšanas apstākļiem, kā arī citiem būtiskiem apstākļiem (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 16.februāra spriedumu lietā SKA – 104/2010)*. Kā arī, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā nozīme ir arī atlīdzinājuma funkcijai. Proti, atlīdzinājumam ne tikai jāsniedz gandarījums personai, kuras tiesības tikušas aizskartas, bet arī jāattur vainojamā persona no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē. Tādējādi atlīdzinājums nedrīkst būt nesamērīgi mazs *(Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 26.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-40/2011).*

Juridiskajā literatūrā paustas atziņas, ka, nosakot atlīdzību par morālo kaitējumu, piespriežamajai summai jāpilda taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkcijas. Proti, spriedumam jāatbilst taisnības apziņai un vispārējiem tiesību principiem, summai jābūt tādai, kas maksimāli atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga rakstura aizskārumu nodarīšanas. Profesors K.Torgāns savā publikācijā „Mierinājuma naudas noteikšanas pamats un apmērs" Augstākās tiesas biļetena Nr.8/2014,norāda, ka „ .. katra tiesas piespriestas naudas samaksa, pat piecu eiro apmērā, iedarbojas arī kā pamudinājums turpmāk nepārkāpt likumu un kā jauns nosodījuma rezultāts, tātad pilda arī preventīvu un soda funkciju, bet tas ir papildu efekts, ko nedrīkst censties pastiprināt. Apskatāmais tiesiskais līdzeklis ir izveidots tikai mierinājuma došanai."

Pēc tiesas ieskatā, prasītājam pienākas mierinājuma nauda par atbildētājas rīcības rezultātā radītajiem emocionālajiem pārdzīvojumiem – meitas sarūpētās dāvanas, ekskursijai uz Izraelu, kas ir prasītāja sapņu zeme, atcelšanai.

Civilprocesa likuma 1.pants noteic, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Norādītā norma vienlīdz attiecas uz prasītāju kā uz atbildētāju. Tas, ka prasītāja ieskatā viņam pēc likuma pienākas morālā kompensācija, nebūt nenozīmē, ka atbildētājai tā bez ierunām jāatlīdzina. Katra puse drīkst izmantot likumā noteiktās tiesības un iebilst pret otras puses argumentiem. Minētajā tiesību normā ir nostiprinātas jebkuras personas tiesības uz tiesas aizstāvību, bet tā nenozīmē, ka katra celtā prasība tiesai noteikti ir jāapmierina.

Tādējādi tiesa atzīst, ka konkrētās lietas izspriešanā vērā ņemami taisnīguma, atbildības par vainu, likumības, samērīguma un kompromisa vispārējie tiesību principi. Piespriestajai kompensācijai jāizpilda gandarījuma funkcija, jo kompensācijai jāsniedz atlīdzinājums par emocionālām ciešanām, samierināšanas funkciju, radot līdzsvaru starp abām pusēm, un soda funkciju, kura vienlaikus izpaužas kā vainīgā sodīšana un arī kā brīdinājums citām personām, ka līguma neievērošanas radītās mantiskās sekas ir neizbēgamas.

Izvērtējusi lietā noskaidrotos apstākļus un pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība daļā par nodarīto morālo kaitējumu apmierināma daļēji, nosakot kompensāciju, mierinājuma naudu, EUR 100 apmērā, ko tiesa uzskata par samērīgu salīdzinājumā ar atbildētājas, kā juridiskas personas, rīcību līguma

noteikumu nepildīšanā, kas prasītājam radīja emocionālas ciešanas. Tiesa uzskata, ka prasītāja noteiktais EUR 200 morālā kaitējuma apmērs konkrētās lietas apstākļos ir pārāk liels un neatbilst viņam nodarītajam kaitējumam.

Tiesa konstatē, ka apmierināms prasītāja lūgums par tiesībām saņemt 6% gadā no neatmaksātā parāda par nesniegto pakalpojumu līdz sprieduma izpildei, jo šādas tiesības paredz Civillikuma 1765.pants un Civilprocesa likuma 195.pants.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa paredz, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Konkrētajā lietā no atbildētājas par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva EUR 79,02 (526,83 x 15%), ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 4,70 (lietas 6.lapa) un EUR 4,27 (lietas 21.lapa) par liecinieka uzaicināšanu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.pantu, no atbildētājas valsts labā piedzenami izdevumi par pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu EUR 7,52.

Ievērojot Civilprocesa likuma 204[1].pantu atbildētājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 10., 93., 97., 187.,195.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

apmierināt daļēji prasību.

Piedzīt no SIA „MAKS", reģistrācijas Nr.42102004035, par labu **/pers. A/** (/pers. A/), personas kods /personas kods/, parādu **EUR 426,83** (četrus simtus divdesmit sešus *euro* astoņdesmit trīs centus) par nesniegto pakalpojumu un morālo kompensāciju **EUR 100** (vienu simtu *euro)*; kā arī tiesas izdevumus **EUR 87,99** (astoņdesmit septiņus *euro* deviņdesmit deviņus centus).

Noteikt /pers. A/ (/pers. A/) tiesību saņemt likumiskos **6%** (sešus procentus) gadā no neatmaksātā parāda līdz tiesas nolēmuma pilnīgai izpildei.

Noraidīt prasību daļā par morālās atlīdzības **EUR 100** (viena simta *euro*) apmērā piedziņu no SIA „MAKS", reģistrācijas Nr.42102004035.

Piedzīt no SIA „MAKS", reģistrācijas Nr.42102004035, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus **EUR 7,52** (septiņus *euro* piecdesmit divus centus).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami:

Saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka: Valsts kase BIC kods TRELLV22.

Noteikt SIA „MAKS" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā apelācijas kārtībā Kurzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Liepājas tiesā, skaitot no pilna sprieduma sastādīšanas datuma.

Pilns sprieduma teksts pieejams 2014.gada 3.decembrī, no kura tiek skaitīts pārsūdzēšanas termiņš.

Tiesnese I.Pūce